І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЧЕРВНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 8, 1960 No. 108. VOL. LXVII.

СЕНАТОРИ ПРОПОНУЮТЬ ВІДКЛАСТИ ВІДВІДИНИ ПРЕЗИДЕНТА ДО ЯПОНІЇ

БІЛИЙ ДІМ ПОКИЩО НЕ ПЛЯНУЄ ЗМІНИТИ ЧЕРВНЕВУ ДАТУ ПОДОРОЖІ

Вашингтон. — Численні сенатори стурбовані протиамериканськими демонстраціями, влаштовуваними комуністами й соціялістами в Японії проти запляннованих на дні від 19 до 22 червня відвідинах президента Айзенгавера до Японії і дораджують цю візиту вікласти на осінь ц. року. Таку саму думку висловив і голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор Дж. В. Фулбрайт, який сказав, що він не має жадних „приватних інформацій" про становище в Японії, але на основі того, що подає радіо і преса, можна догадуватися, що та ситуація є дуже серйозна. Сенатор Фулбрайт заявив таке: „Я зовсім не був би здивований, що воно було б доцільно відкласти цю візиту аж до осени". Але з Білого Дому заявляють, що покищо не плянується змінювати дату візити Президента до Японії, бо ця візита має відбутися разом із відвідинами Філіппін, Тайвану і Північної Кореї. З урядових кол заявляють, що і в Білому Домі турбуються тим, що тепер діється в Японії у зв'язку з відвідинами Президента, але державний департамент гадає, що відкладення візити було б виявом слабости, і так дивилися б на це в Японії. В Токіо представники соціялістичної партії на конвенції в дні 7-го червня домагалися відкликання візити Айзенгавера і прийняли резолюцію про те, що всі 125 членів цієї партії в нижчій палаті японського парляменту складуть свої мандати на знак протесту проти уряду прем'єра Нобосуке Кіші. Справу візити Айзенгавера обговорюватимуть на Комісії закордонних справ в Сенаті 7-го червня, де буде присутній державний секретар Крістіян А. Гертер, який має з'ясувати становище Президента в цій справі. Президент має погоджуватися з тими своїми дорадниками, які твердять, що з відкликання візити були б вдоволені вперше чергу японські комуністи. Ті самі дорадники Президента твердять, що відкладення візити було б також висловом недовір'я до прем'єра Нобосуке Кіші, який всю свою дотеперішню політику основував на тісній співпраці із ЗДА. Гадають, що тут рішається не сама тільки справа візити Президента, але і майбутній курс японської політики. ЗДА і Японія заключили новий договір про взаємну безпеку та співпрацю. Цей договір вже ратифікувала нижча палата японського парляменту і формальне затвердження цього порозуміння має бути в дні приїзду Президента до Токіо — 19-го червня. Демонстрації відбуваються в Токіо не так проти візити Президента, як проти цього нового договору про взаємне порозуміння між ЗДА та Японією, бо цей договір не подобається комуністам і соціялістам, та всім противникам політики прем'єра Кіші. Демонстранти домагаються розв'язання парляменту і резиґнації прем'єра, що було б скасуванням нового договору. Противники відкладування візити Президента гадають, що ті, які є за відкладення візити Айзенгавера, не беруть до уваги того, що ця візита — це підтримка теперішнього курсу японської політики. Противники червневої візити Президента беруть до уваги лише особисту безпеку Айзенгавера та престиж його високого уряду. Проти візити висловились ще сенатори-демократи Джан С. Стеніс і Майк Мансфілд.

Рокефеллер побільшив число тих, що їх персонально лають большевики

Москва. — До цього часу Хрущов і його кумпани лаялись на Айзенгавера, віце-президента Ричарда Ніксона, державного секретаря Крістіяна Гертера та його заступника Даґлеса Діллона. До того гурту долучено ще й нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера. „Совєтський Флот" помістив в минулу неділю 5 червня, статтю, звернену проти Рокефеллера за його недавню промову, в якій нюйоркський губернатор звертав увагу на зріст совєтської економіки впарі із зростом совєтської військової сили та комуністичної підривної роботи в вільних країнах. Названий совєтський часопис вбачає в рекомендаціях нюйоркського губернатора до більшої чуйности в справах оборонної підготови — „скинення миролюбної маски" та „пропаґування воєнного імперіялізму" по лінії інтересів американських „мілітаристів і воєнних монополістів".

Палатна Комісія ухвалила проєкт лікарської допомоги старшим особам

Вашинґтон. — Палатна Комісія Способів і Засобів прийняла законопроєкт про лікарську допомогу старшим особам, який обняв би коло 10,000,000 осіб у віці понад 65 років, якщо всі стейти погодилися б із нього користати. Передбачають, що коло 500,000 до 1,000,000 осіб річно вимагали б лікарської допомоги. Це є найбільше поміркований плян лікарської допомоги. з усіх інших плянів, які предкладали уряд і окремі члени Конґресу. Згідно з цим пляном уряд давав би річно на цю допомогу $185 мільйонів, а стейти мали б давати річно по $140 мільйонів. Користали б із цієї допомоги тільки ті особи, які мали б такі прибутки, з яких не могли б самі покривати лікування і побуту в шпиталі. Хворі мали б право на безплатний побут в шпиталі впродовж 120 днів річно і мали б безплатну лікарську опіку, яка не перевищала б 200 долярів річно. Ще не є відомо, як поставиться до цього пляну повна Палата і Сенат.

КОНҐРЕСОВА КОМІСІЯ ОДОБРИЛА РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Вашинґтон. — Конґресова Адміністраційна Комісія на своєму екзекутивному засіданні 1-го червня одобрила резолюцію конґресмена Бентлі в справі дозволу на здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в столиці країни та передала справу під ухвалу повної Палати Репрезентантів. Рівночасно схвалено другу резолюцію, яка доручає надрукувати біографію Тараса Шевченка, як урядовий документ Палати Репрезентантів. Конґресмен Галлаґер з Джерзі Сити поінформував з Вашинґтону телефоном, що Палата матиме резолюцію Бентлі на своїм порядку ще, мабуть, в цьому тижні і він передбачає, що резолюція буде схвалена. В Конґресовому Протоколі (Congressional Record) з 1-го червня ц.р. між іншим запротоколовано: „Комісія Палатної Адміністрації відбула екзекутивну сесію та зарядила прихильно звітувати Палаті в справі таких законопроєктів і резолюцій: . . . Палатна Резолюція 524, щоб надрукувати як документ Палати життєпис Тараса Шевченка; Палатна Спільна Резолюція 311, що дозволяє на здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в Дистрикті Колумбія". В Сенаті відповідну резолюцію в цій справі вніс, як відомо, сенатор Джекоб Джевітс з Ню Йорку і також очікується, що вона вже в найближчому часі перейде відповідну процедуру і буде остаточно схвалена.

Підслуховими апаратами старалися контролювати розмови Ніксона в СССР

Вашинґтон. — Виявляється, що совєтські аґенти всіми способами старалися слідкувати за віце - президентом Ричардом М. Ніксоном під час його побуту в СССР минулого року і підклали були підслухові апарати навіть в будинку американської амбасади в Москві, але їх вдалося викрити перед приїздом віце-президента і усунути. Підслухові апарати були закладені у всіх будинках, в яких Ніксон затримувався під час свого побуту в СССР в Ленінграді, Свердловську і Новосибірську. Аґенти відчиняли валізи і пакунки тих всіх осіб, які були в почеті Ніксона, і які мешкали в готелях, рекомендованих „гостинними" комуністами. Підслухові апарати в будинку амбасади т. зв. Спасівському домі, підклали „робітники", які малювали і чистили цей дім перед приїздом Ніксона.

Труман заявляє, що він був проти „шпигунських" летів

Шикаґо. — Кол. президент Гаррі С. Труман заявив у розмові з журналістами, що за свого урядування на становищі президента, він відкинув був суґестію, щоб ЗДА переводили повітряну розвідку над територіями інших держав. Шпигунство — за словами Трумана — є брудною справою і він не хотів мати з цим нічого спільного. Як президент, Труман не дав дозволу на влаштовування шпигунських летів, не зважаючи на те, що вже тоді американські збройні сили диспонували літаками, які могли летіти на висоті 90,000 стіп. Коли це було докладно, в 1949 чи 1950 році, Труман не пригадує, як і не зміг пригадати усіх подробиць зв'язаних із запропонованою йому суґестією відбування таких летів. Якщо за його урядування і відбувалися будь-які шпигунські лети, то ділось це без його відома і дозволу.

Іван Телюк обраний на голову Стейтового Комітету Відділів УНСоюзу в Коннектикат

Ню Гейвен, Конн. — Минулої неділі, 5-го червня, тут відбулися чергові річні загальні збори Стейтового Комітету Відділів УНСоюзу, на яких перевибрано мґр-а Івана Телюка на голову цієї стейтової союзової організації, що об'єднує 20 Відділів, які гуртують понад 3,000 членів УНСоюзу. Збори вислухали звіти Управи Комітету та з об'їздки Відділів, що їх склали І. Телюк, В. Самофал, В. Гіна і д-р М. Снігурович. На внесення голови Контрольної Комісії п. В. Гафтковича уділено абсолюторію Управі після оживленої дискусії, в якій забирали голос колишній організатор УНСоюзу А. Маланчук, пані А. Прескович, секретар Підберезняк, В. Гафткович, і інші. До нової Управи, крім мґра Ів. Телюка, як голови, ввійшли: В. Самофал, як містопредсідник, В. Гіна, як секретар, А. Пресcкович, як касир й Г. Слобода, а до Контр. Комісії обрано: В. Гафтковича, А. Маланчука і Е. Гомотюка. З ухвал Комітету заслуговують на відмічення ухвала доложити старань до того, щоб успішно перевести збірку на український коледж в Семфорді, причому збори схвалили звернутися із закликом до всіх Відділів стейту, щоб вони не тільки перевели збірку, але й самі склали щедрий даток на ту ціль, на яку Стейтовий Комітет одноголосно схвалив даток в сумі $50. Схвалено також влаштувати на ціль Коледжу союзову імпрезу восени цього року. З організаційних справ порішено змагати до получення малих Відділів, підшукання молодих кандидатів на відділ. уряди, які могли б заступити старших, часте відвідування поодиноких Відділів членами Управи Комітету та скріплення організаційної праці Відділів, зокрема ж акції приєднування нових членів. У зборах взяли участь головний секретар УНСоюзу, Я. Падох та гол. радний зі стейту Коннектикет, Я. Гук. Д-р Падох в своїй доповіді, після звітів та вибору нової Управи Комітету, поінформував приявних про важливіші постанови недавньої річної сесії Головного Уряду УНСоюзу та про найважливіші поточні завдання союзової праці.

Мирон Дідурик почав військову службу в армії ЗДА

Джерзі Сиտі. — В неділю дня 5-го червня ц. р. під час ґрадуаційних урочистостей місцевого каледжу Ст. Пітерс Мирон Дідурак із Соммерсвілл, Н. Дж. одержав диплом бакалавра наук з фізики і цього ж самого дня почав службу в армії ЗДА як активний офіцер піхоти. Під час навчання в коледжу Ст. Пітерс М. Дідурик визначився як кадет Р. О. Т. С. виконуючи в останньому році обов'язок команданта бриґади. Приділений до піхоти Мирон Дідурик у найближчому часі відбуде спеціяльні військові вишколи — партизанський і парашутистів і потім, як офіцер парашутистських з'єднань від'їде на три роки до Німеччини. Студіюючи в коледжі Ст. Пітерс Мирон Дідурик був активний в Пласті, як член куреня старших пластунів „Сіроманці" а у вільному часі працював в Адміністрації „Свободи".

ЗАХІДНІ СПОСТЕРІГАЧІ ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ РЕВОЛЮЦІЇ В СОВЄТАХ, ВІДКЛИКАЮЧИСЬ НА РОЗГОРТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Ню Йорк. — Популярний місцевий щоденник „Daily News" у своєму виданні з 7-го червня надрукував довшу статтю Росса Брейлі, свого кореспондента з Бонн, Німеччина, в якій заповідається можливість революції в Совєтському Союзі впродовж найближчого пів року, при чому відкликається і на „розгортання українського націоналізму, що може віщувати тільки лихо для кремлівських босів". Статтю раніше широко рекламовано, включно з платними оголошеннями в „New York Times" і також зі згадкою про український націоналізм, як одну з найбільших загроз кля Кремля. У статті, між іншим, сказано: „Нова російська революція? Фантастичний запит? Один знавець совєтських справ, який від років вдержує зв'язок із Совєтським Союзом та який мав рацію у всіх своїх дотеперішніх передбачуваннях, цілком не вважає це за фантазію. Він не тільки вважає, що це може статись, він вірить, що це станеться. Знавець, якого не можна назвати, заповідає, що революцію започаткує невдоволена червона армія, що вона може зачатись впродовж найближчих шістьох місяців та що вона має знамениті виґляди на розторощення 50-літньої комуністичної змови на заволодіння світом. Західні розвідки від місяців студіюють ці передвісники. Сибір і Казахстан перемінились у вогнища. Український націоналістичний рух, що може віщувати тільки лихо для кремлівських босів, розгортається; націоналістичні летючки недавно засипали терен і трапились саме тоді, як там відбувалася загальна чистка партійних лідерів . . ." Автор наводить цілий ряд всіляких інших передвісників можливої революції в Совєтському Союзі і закінчує свої міркування: „Громадянська війна в Росії, згідно з твердженням знавців, наче пожежа лісу пошириться на сателітів. Поневолені нації Середньої Европи покажуть тоді, хто вони: не заборола комунізму, але невільники військової диктатури, Експерти кажуть: якщо це могло статися в Кореї і Туреччині, то що дає вам певність, що таке саме не може статися в Росії?"

ОЧЕВИДЦІ ОПОВІДАЮТЬ ПРО СУМНИЙ І ТРИВОЖНИЙ СТАН СЬОГОДНІШНЬОГО ЛЬВОВА

Від особи, яка нещодавно приїхала з Польщі і яка кількома наворотами була у Львові, довідуємося про деякі автентичні факти про Львів і львов'ян. Подаємо їх у формі розмови, пропускаючи тільки згадки про поодинокі особи.

—Як представляється сьогодні місто ззовні?

—Львів по-давньому гарний, збільшилася кількість квітників і створено кілька нових парків. Постали нові фабрики, а підміські оселі прилучено до міста. Чимало вулиць носить українські назви, наприклад, Богуна, Ґамалії, Сагайдачного, Довбуша, Труша, Новаківського. Затрималися деякі польські назви, головно поетів, до них додавано деякі нові, ось як Кюрі - Складовської і Боя-Желенського. Але переважають назви російські, іноді такі, які жадного зв'язку з нашим містом не мають, наприклад, вулиця Алтайська, Амурська, Аральська, Дзержинського, Бедного, Стеньки Разіна, Суворова, Воровського, Клари Цеткін, Кутузова, Поля Робсона і ін.

—Як представляється український елемент у Львові?

—На вулицях переважає мова московська. Після відходу поляків їх мешкання зайняла совєтська бюрократія, серед якої українців було небагато. Львів сьогодні — величезний центр совєтської бюрократії. Ще найбільше українського обличчя надає містові студіююча молодь.

—А як справа із школами?

—В університеті ім. Івана Франка виклади йдуть мовою українською, в Політехніці і Медичному інституті при вул. Пекарській викладають по російському. Створено багато нових середніх і початкових шкіл з російською мовою навчання, бо московська бюрократія не хоче посилати своїх дітей до українських шкіл. У багатьох районах Львова російські школи переважають українські. Ось погляньте до цього довідника: в Залізничному районі 6 російських шкіл проти 5 українських, у Ленінському районі — 4 російські проти 2 українських, в Червоноармійському районі — 4 російські проти 1 української. А зважте, що до війни росіян у Львові не було й одного відсотка.

—Як представляються релігійні справи?

—У палаті при соборі св. Юра перебуває митрополит москаль. Церкви частинно відкриті, але багато людей не показується туди цілими роками. Одно, що там правлять за чужою українцям московською вимовою, друге, що люди з будь-яким зайняттям бояться, щоб їх не викинули з праці. Розмірно невелике число колишніх українських католицьких священиків перейшло на московське православ'я, решта працює переважно як робітники. Тому, що Католицька Церква зліквідована, а Православна у своєму московському вигляді відпихає, можна помі-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ізраїль твердить, що Айхман добровільно погодився станути перед судом жидів

Єрусалим. — Ізраїльський уряд в офіційній ноті до Арґентини признав, що жидівські „добровільці" схопили Адольфа Айхмана, шефа жидівської секції в централі Ґештапа, з арґентинської території, але твердить, що Айхман погодився добровільно переїхати до Ізраїлю та станути перед жидівським судом. Жидівські добровільці — кажеться в тій ноті, розшукуючи за Айхманом від кінця останньої війни, впали на його слід в Арґентині, розпізнали його та запитали його, чи він не погодився би станути перед судом в Ізраїлі. Айхман ніби просив дати йому 24 години до надуми, а після того заявив, що коли його вже розпізнали, то нема глузду дальше скриватися і тому він погоджується на жидівську пропозицію. Він написав відповідну письмову заяву, в якій зголошує готовість списати для потомности факти з часу свого урядування. Ізраїльський уряд переслав фотокопію того листа арґент. урядові. Ізраїль перепрошує Арґентину за порушення її законів і суверенних прав фактом схоплення Айхмана але просить взяти під увагу цілком винятковy обставину, що річ ішла про людину, яка завинила у смерті мільйонів осіб. Ізраїльський уряд твердить у своїй ноті, що він дізнався щойно 23 травня від органів безпеки, що вони мають в своїх руках Айхмана. — За одночасними пресовими вістками, Айхмана перевезено з Арґентини до Ізраїлю ізраїльським літаком, яким поверталися з Арґентини ізраїльські офіційні представники, що летіли туди на урочисте святкування роковин арґентинської незалежности.

У ЖЕНЕВІ ВІДНОВЛЕНО НАРАДИ ДЕРЖАВ ПРО МІЖНАРОДНЕ РОЗЗБРОЄННЯ

Женева. — У вівторок 7 червня ц.р. відновлено в Женеві східньо-західню конференцію про міжнародне роззброєння. Вона відкрилась ще 15 березня ц.р. у складі 10-х держав, по 5 від Заходу і 5 від Сходу. Належать туди: ЗДА, Англія, Франція, Італія і Канада від західніх держав, та СССР, ЧСР, Польща, Румунія і Болгарія від комуністів. 29 квітня ця конференція перервала наради, зайшовши в сліпий кут та не вийшовши поза спір за спосіб, як переводити цю конференцію. Совєти, речником яких є віце-міністер закордонних справ Валеріян Зорін, обстоюють, що вперше західні держави повинні визнати сам принцип „тотального і генерального" роззброєння згідно з проєктом Хрущова з 18 вересня мин. року, покликуючись на прийняття в тому напрямку резолюції останньою Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй. Захід стоїть на становищі, що всякі подібні принципи — це суто-пропаґандивні гасла без практичного значення і що, зокрема, проєкт Хрущова який поручає „тотальне і генеральне" роззброєння впродовж чотирьох років — цілком нереальний і тому не можна його приймати. Поза той спір, як згадано, конференція роззброєння в часі від 15 березня до 29 квітня не вийшла і тоді вона розійшлась, щоб дати змогу головам урядів на Паризькій конференції „на вершинах" дати справі роззброєння новий напрямок. Західні кола сподівались, що конференція „на вершинах" погодиться бодай на те, щоб Женевська конференція залишила на боці великі принципи та приступила до розгляду окремих дрібних ділянок роззброєння. Захід з свого боку предложив був Женевській конференції власний проєкт ступневого роззброєння з міжнародною контролею над кожною стадією роззброєння та з увагою, щоб ніколи не була порушена рівновага сил. Комуністи відкинули той проєкт, навіть його не проаналізувавши. Надії на Паризьку конференцію розбились з провалом тієї конференції. Показується теж, що „бомба", з якою ніби Хрущов мав виступити на Паризькій конференції в справі роззброєння, не була ніякою бомбою, тільки новим пропаґандивним елябoратом, що його оприлюднено в минулий четвер. Сподіваються, що Зорін предложить цей новий совєтський плян міжнародного роззброєння офіційно в найближчих днях. Головна його засада — це знищення всіх керованих ракет, всіх літаків, підводних човнів і морської фльоти та скасування всіх чужинецьких військово-морських баз вже в першій стадії роззброєння. Ясно, що цей проєкт не сприйнятливий для Заходу, бо він позбавив би Захід змоги відповідати відплатними засобами на совєтську суходільну атаку проти західньої Европи, де Совєти розпоряджають величезною перевагою суходільної армії. Однак Захід — за пресовими інформаціями — поставиться ділово до того нового комуністичного пляну та буде старатися розгадати найголовнішу загадку: чи Москва взагалі хоче якогось роззброєння, чи торочить про роззброєння виключно лише з пропаґандивних причин. Покищо Валеріян Зорін, приїхавши до Женеви, склав для преси заяву, в якій — очевидно! — знову говорив про совєтське змагання до „генерального і тотального" роззброєння. „На жаль — заявив він — у світі все ще є сили, які протидіють тому змаганню" і це ті сили, які „знівечили Паризьку конференцію". У Женеві ніхто вже таких заяв не бере поважно.

Франція вважає Західню Німеччину ключем до безпеки Европи

Париж. — Німеччина перейшла від кінця останньої війни величезну переміну і між нею та іншими країнами Західньої Европи постали такі тісні економічні, політичні й військові вузли, що вона стала органічним елементом західньо-европейської безпеки — заявив французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль у своїй промові в містечку Байє в Нормандії з нагоди роковин висаду західніх військ в Нормандії і створення західнього фронту. — Французький міністер, складаючи поклін поляглим за волю Франції в останній світовій війні, вказав на банкрутство концепції генерального пакту безпеки. Замість того життя доказує правильність концепції — балянсу сил. — Французький міністер поручав, щоб на місце існуючого нині „балянсу страху", який зберігає світ від нової війни, прийшов балянс, опертий на „природних силах, якщо не на мудрості людей". Нав'язуючи до провалу останньої Паризької конференції, Кув де Мурвіль поручав тіснішу співпрацю між З'єдиненими Державами, Англією і Францією.

Турецький прем'єр відзначає війська, що перевели державний переворот

Анкара. — Тимчасовий президент Туреччини ген. Цемаль Ґурзель відвідав в минулу неділю ті військові частини в Анкарі, які своєю революційною поставою спричинились до блискавичної перемоги безкровного державного перевороту 27 травня ц. р. Виявляється, що центром тих бунтарських військових з'єднань була танкова дивізія, яка відмовилася послухати наказ ген. Йосуфа Демірдаґа і вимашерувати проти кадетів у військовій колеґії. Однак танкісти відмовились і своєю поставою потягли за собою й інші військові частини.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор - демократ** із стейту Вашинґтон Генрі М. Джексон заявив, що хоч кандидати на віце-президента не ведуть виборчої кампанії, то він тепер заявляє, що прийняв би номінацію на це становище, коли б йому це запропонували на конвенції.

● **Колишній амбасадор до СССР Джордж Ф. Кеннан**, який працює тепер як дорадник в совєтських справах в державному департаменті, заявив, що зірвання Хрущовим конференції в Парижі свідчить про те, що Хрущов вже не є самовладним паном на Кремлі, бо там голос мають ще й інші чинники. Кеннан сказав, що не погоджується з секретарем оборони Томасом Гейтсом в тому, що нібито СССР не відважиться атакувати ракетами американські бази за кордоном.

● **Надбережна сторожа** на пляжі Джовнес Біч, Лонґ Айленд під Ню Йорком в неділю 5-го червня спостерегла, що біля берегів крутився пажер (рекін), чекаючи на здобич. Всі купальники дістали наказ вийти з води, а вартові дві години полювали на пажера, якого вдалося зловити на гак і притягнути до берега, де пажер був вже мертвий. Він був 12 стіп завдовшки і важив 350 фунтів.

У СВІТІ

● **У Тибеті**, що його окупували китайські комуністи, пів мільйона осіб працює на залізницях. 35,000 тибетанців змобілізовано, як примусових робітників, біля будови залізничого шляху з комуністичного Китаю до столиці Тибету Льгасси, а 15,000 невільників прислано для цієї цілі з Китаю. Хоч цілий Тибет перетворено в військовий табір, проте не припиняються акти одвертого бунту тибетанців проти наїзників.

● **Найсильніша англійська робінича спілка** Транспортових і загальних робітників, що нараховує 1,300,000 членів, виступила проти лідера соціялістичної Партії Праці Гю Гейтскелла за його поміркованy програму в справах удержавлення всіх ділянок промислу і транспорту та скасування атомової зброї. Голова тієї спілки Франк Козінс разом з більшістю Екзекутиви тієї спілки заявились за радикально - лівими догмами партії в цій справі, поручаючи м. і. атомову демобілізацію Англії, без уваги на СССР.

● **Бельгійська поліція** арештувала в столиці Бельгії Брюсселі еспанського комуніста Валентіна Ґонзалеса, який командував був 46-ою дивізією в громадянській війні проти ген. Франка. Після програ комуністів, він утік до Совєтів. Комуністи прославляли його як героя, відомого під прізвищем „Ель Кампесіно" (селянин).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В обороні чести й інтересів Америки

Тиранічний комуно - московський режим, колись під диктатом звироднілого Сталіна, а тепер його вірного учня і соратника Нікити Хрущова, допустився стількох, включно з найжорстокішим народовбивством, злочинів проти людства, що їх — як кажуть — не списав би й на воловій шкірі. Українці завжди були тієї думки, що світ раніше або пізніше гірко відпокутує свою дивну інертність у цих справах, як відпокутував другою світовою війною своє апізерство у відношенні до терористичного диктаторського режиму Гітлера. Уже бо з історії знаємо, що большевицьким злочинам немає меж ані в часі, ані в просторі. Ті, що мовчали або й зловтішали тоді, коли червона Московія вогнем і мечем винищувала Україну, свою першу жертву, опісля самі впали жертвою ненаситного північного імперіялізму.

З найновішої історії чорною плямою на совісті вільного світу темніє його інертність супроти поширення комуно - московської влади на всю Східню та Центральну Европу, включно з недавньою масакрою в Будапешті. Коли мова про Америку, то вся та інертність і апізерство у нових співіснувальних формах могли мати досі бодай якесь логічне вияснення хоч би у короткозорій політиці „власних інтересів", що тими дотеперішніми акціями тиранічного совєтського режиму були заторкнені, але все ж таки посередньо.

Сьогодні вже маємо цілком іншу ситуацію. Останні події виявили недвозначно, що Москва починає свою атаку на Америку безпосередньо, а штубацькі виступи совєтського диктатора з вуличною лайкою на президента Айзенгавера порушують до основ честь Америки, як нації.

Вважаємо, що всього того, що досі Америка зробила в тій справі, замало і що єдиною правильною відповіддю на останні виступи Хрущова може бути тільки ЗІРВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН між Вашингтоном і Москвою. Це тим більше, що Америка взагалі зробила кардинальну помилку в 1933-му році, визнавши той нелюдський, розбишацько - диктаторський режим. Черговим кроком повинні бути заходи, щоб позбутися представників совєтської диктатури з Об'єднаних Націй, з рівночасним приділенням більшої уваги справам визвольних рухів поневолених Москвою народів, у першу чергу українського.

Вважаємо, що такого роду політика Заходу не тільки не збільшить, але поважно зменшить риск нової світової війни. Аргументи, що підтверджують таку концепцію, самонаявні.

Вважаємо, що саме в цьому напрямку мають бути скеровані чимраз більші політичні зусилля нашої американсько - української спільноти.

Активність і ідеалізм

Промова президента Айзенгавера, виголошена з нагоди закінчення шкільного року в Університеті Нотр Дам у неділю 5-го червня ц. р., важлива двома проблемами, яким він присвятив свою головну увагу. Перша з цих проблем — конечність активної участи громадян у політичному житті, зокрема в державній праці, і друга — потреба ідеалізму в боротьбі за мир і волю.

Торкаючись першої проблеми, президент Айзенгавер ствердив наявність деякої байдужости американського загалу до політичних питань, особливо до праці в керівництві державою й урядовими агенціями. Ця байдужість, як і конечність великих матеріяльних жертв збоку тих, що рішаються працювати в уряді, причиняється до того, що видатні американські громадяни воліють іти в приватні підприємства і працювати для розвитку американської вільної господарської системи. Тим часом настала така доба, в якій компетенції і засяг праці уряду зросли непомірно і вимагають уже найкращих і найздібніших людей з-поміж молодих генерацій. Сформульоване ще Линколном завдання уряду — гарантувати безпеку і загальний добробут нації — таке широке, що для здійснення його треба тепер більше інтеліґентних, творчих і політично вироблених людей, як будь-коли.

Участь молодих генерацій в праці державного апарату — федерального, стейтового і муніципального — вимагає від них, за словами Президента, не тільки глибокого зацікавлення політикою держави, але й ідеалістичного ставлення до проблеми оборони свободи і миру. Це тим більше, що, як заявив Президент, „вороги людської гідности попричаювалися у тисячах місць — в урядах, які стали духовими пустелями, і в провідниках, що сиплять сердитими епітетами і вимахують бойовими гаслами та сателітами. Але водночас із цим загрожена свобода й там, де народи, віддаючи перевагу матеріялізмові, вияловили себе з ідеалізму. Свободи й справедливости не доб'ються народи, серед яких достаток затьмарив духа".

Висловивши цю таку актуальну сьогодні не тільки для американської, але й для інших національних спільнот правду, президент Айзенгавер ствердив наприкінці, що більшою від будь-якої чужоземної загрози може бути занедбування громадянами своїх громадських повинностей. Цим підкреслив він те найважливіше, що його ставить сучасна доба перед усіма — і вільними і поневоленими — народами світу.

Байдужість до власної долі

В американсько - українській громаді від якогось часу можна зауважити щораз більшу байдужість до власних таки українських суспільно - політичних проблем. Це явище можна вияснювати різними причинами, до яких належить і зріст добробуту з надмірним замилуванням до матеріяльних дібр, і реакція на надмірне політикантство окремих груп.

Українські громадяни в масі відвертаються від справ, що стосуються української визвольної політики. Ось маленька, але дуже характеристична ілюстрація такого сумного явища: появиться стаття про потребу нового чи поновленого репрезентаційного хору з народним пісенним репертуаром, або на тему персонального складу футбольної дружини — і Редакція газети має десяток негайних відгуків. Але появиться редакційний коментар про конечність проголошення українського поготівля після розбиття Паризької конференції, чи подібна вістка, про труднощі в закордонному центрі УНР — ніхто не відгукується. Скажете: „надокучило слухати вічно те саме". Але як може надокучити те, від чого залежить буквально наше власне, рідне українське існування?

Це добре, що наші люди цікавляться такими практичними справами, як хор, спорт, академії чи спорадичні маніфестаційні з'їзди. Але недобре, коли ці справи підноситься до висоти всеукраїнського значення і водночас цілком нехтується такі справи політики й культури, які дійсно мають першорядне значення для української визвольної політики: справи впорядкування внутрішньо - політичних відносин. Крайня пора отрястися зі сну. Крайня пора вийти поза межі буденної канцелярщини партійних секретаріятів з розсиланням обіжників до членів про посилювання партійних фондів та організування імпрез з дуже малим місцевим засягом. Можна і треба робити одне і друге, але на цьому не закінчувати своєї роботи. І не стояти на „принципових позиціях" — негації решти українського зорганізованого громадянства. Це стосується всіх партій, усіх груп і всіх середовищ, які мають одну велику спільну позитивну і одну негативну рису: всі вони стоять на базі Актів 22-го січня і ні одна з них не всилі сама перейняти на себе діло української політики. То чому ж не думати про зірвання з давніми трафаретами і про реалізування „набридлого" питання консолідації?! Крайня пора, щоб українці у вільному світі почали ставитися до власної долі, як до тієї справи, що їх повинна найбільше боліти й цікавити.

Д-р Любомир Винар

УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОҐРАФІЯ ОЧИМА СОВЄТСЬКОГО ІСТОРИКА

(2)

Автор широко й глибинно аналізує козацькі літописи Самовидця, Величка і Граб'янки — звичайно, наголошуючи завжди соціяльно - економічну проблематику в даних історичних творах. Тут належить звернути увагу на доволі цікавий момент інтерпретації українсько - московських зв'язків на основі козацьких історіографічних творів. Марченко виразно вказує, що автор Самовидця з часом міняв своє наставлення проросійське на протимосковське. Літописець негативно ставився до заходів російського царського уряду, він не зовсім засуджує убивство запорожцями царського посланника Ладижевського (1667) і інші приклади зміни ставлення автора літопису до російського уряду. Щоб злагіднити наведені факти, Марченко зазначує, що в концепціях автора літопису ми бачимо не антиросійські чи антицарські погляди, а тільки автономістичні козацько - українські настрої, властиві багатьом освіченим особам України кінця XVIII століття. Що ці настрої різко розбігалися з царською українською політикою — автор про це уже не згадує. Автор не може заперечити впливу культури України на поширення освіти в Росії. Він згадує Симеона Полоцького, Стефана Яворського, Т. Прокоповича і інших вихованців Київської Академії, які причинилися до піднесення культурного позему в Росії. І це не був процес „культурного єднання" — як зазначує Марченко — лише беззаперечний вплив вищої культури української на примітивну культуру московську. „Хроніка" Т. Сафановича зовсім не вказує про рівнобіжний розвиток московського і українського народів, як це суґерує Марченко. Професор Київської Академії Теодосій Сафанович у своїм творі „Хроніка з літописців стародавніх" виразно зв'язав київський княжий період нашої історії з пізнішою історією козацьких часів, підкреслюючи природний історичний зв'язок цих двох періодів. Марченко вкінці мусів признати, що „колектив ченців Києво - Печерського монастиря на чолі з архимандритом Інокентієм Гізелем займав також подвійне становище у відношенні до Російської держави, але щодо підлеглости московському патріярхові, то Київська Лавра, яка користувалася ставропигією, захищалася від наступу Московського патріярха навіть після офіціяльного об'єднання української і російської Церков".

Марченко обговорює також „Синопсис", написаний у Києво - Печерській Лаврі і вперше надрукований у 1674 р. Значна частина істориків вважає автором „Синопсиса" спудея Львівського колеґіюму, Інокентія Гізеля. На думку Марченка „Синопсис" своїм змістом і ідеологією не може належати Гізелеві. З цією гіпотезою можемо погодитися, якщо візьмемо до уваги деякий невірний історичний фактаж, наведений в Синопсисі, чого, як влучно зазначує автор, не міг допуститися Гізель, високоосвічений ректор Київської Академії.

Зовсім непереконливо звучить теза Марченка, що Мазепа, Полуботко і Розумовський жертвували інтересами українського народу, мовляв: „Позвичатість і хитре становище панівних кіл старшини шляхти, небезпека від свого народу і ущемлення особистих інтересів царизмом робили старшину нездатною захищати національні інтереси при активному наступі самодержавства на Україну (стр. 65). Саме цей наступ самодержавства спонукав Мазепу зірвати з проросійською орієнтацією і виступити активно проти Москви.

Розглядаючи українську історіографію першої половини XVI століття, Марченко аналізує літописи Григорія Граб'янки і Самійла Величка, також приділяє свою увагу цікавій пам'ятці анонімного автора п. н. „Коротке описання Малоросії" і кільком менш замітним історичним творам. Марченко стверджує, що ці твори просякнуті ідеєю автономізму. Між іншим він каже „Не зважаючи на поділ України за Андрусівським договором 1667 р. і Вічним Миром 1686 р., продовжує існувати тверда думка про Україну як цілісне географічне, територіяльне і етнографічне поняття, поняття про єдиний народ, що проживає від Дністра до верхів'я Десни з заходу на схід і від Чорного моря до верхів'я Дніпра — з півдня на північ" (стр. 70).

В дальшому автор присвячує увагу творам Петра Симоновського і Стефана Лукомського з другої половини XVIII століття. Він слушно зазначає, що Симоновський неґативно сприйняв скасування гетьманства у 1764 р. і ліквідацію автономности України. Його „Коротке описання про козацький малоросійський народ" з 1765 р. вперше видав з рукопису О. Бодянський у 1847 р. Симоновський, як і взагалі козацьке старшинство того часу — зносили, а не сприяли російським впливам в Україні. Ідея української державности, що в тому часі проявила себе в українському автономізмі, міцно вкріпилася у сучасних історіографічних творах.

Марченко не може промовчати колонізаторської і русифікаційної політики царського уряду супроти Запоріжжя — він стверджує, що „царський уряд рішуче діяв в напрямкові цілковитого знищення вільнолюбної опори українського народу в особі Запорозької Січі. І це зацікавлення Москви в „захопленні південно - українських земель, пограбуванні Січі і скасуванні козацьких вольностей" позначилося в історіографічній літературі.

В дальшому автор розглядає праці С. І. Мишецького, Г. Ф. Міллера і О. І. Рігельмана. Всіх їх автор зачислив до „поміщицьких" істориків, які в своїх творах викривили історичну дійсність, зокрема ролю запорозьких козаків і Січі. Причиною до цього, на думку Марченка, було намагання оправдати знищення Запорізької Січі, як шкідливого кубла розбійників, що заважало поміщикам і купцям господарювати в південній Україні. На нашу думку, працю Рігельмана не можна підтягнути під цей знаменник.

НА ТЕМИ ДНЯ

БРАКУЄ РОБІТНОЇ СИЛИ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Коли проходите головною стацією Мюнхену (тепер вона відбудовується після воєнного бомбардування з усіми найновішими вигодами й досягненнями), то побачите групи людей, переважно молодого віку, неподібних до німців: невеликі, присадкуваті, темної барви, часто з кучерявим волоссям та іншими „африканськими" расовими ознаками. Ці люди мають при собі старенькі валізи, вони голосно між собою говорять, махають руками, словом, відразу видно південний темперамент. Прислухаючись до мови цих людей можна відрізнити дві групи: італійців і греків. Це — робітники, що приїхали на працю в фабриках, у сільському господарстві та в інших підприємствах Німеччини.

Економічне відновлення Західньої Німеччини після другої світової війни (назване „господарським чудом") дало працю мільйонам людности, виселеної в 1945 - 46 рр. із східніх німецьких областей. У господарстві Західньої Німеччини працюють утікачі з совєтської зони Німеччини. Протягом минулого десятиліття втекло із східньої зони коло 3 мільйонів людей. І все ж такий наплив людности не заповнив ринку праці в Західній Німеччині. Робітничої сили бракує. Тому держава і приватні підприємці звернулися до країн, де людей не бракує: Італії, Еспанії, Греції. Робітникам із тих країн забезпечують безплатний проїзд до Німеччини й назад і дають у Німеччині працю з рівною оплатою, як і для німецьких робітників. Еспанців, італійців і греків набирають переважно на таку роботу, до якої німецькі робітники не йдуть охоче: текстильна промисловість, сільське господарство, праця в ресторанах і т. п. Наслідком недостачі прислуги в ресторанах багато підприємств меншого розміру зліквідувалося. Тому є під загрозою туристичний рух, що приносить значні прибутки у відомих приальпійських околицях: коли гість із далекої країни не знайде комфорту в днях відпочинку, він вдруге до тієї самої околиці не приїде.

Але бракує в Німеччині не тільки робітної сили; є недостача також в техніках, інженерах, рисівниках і т. д. Модерна індустрія ліквідує відсталі форми продукції і творить нові. І хоч автоматизація робить великий поступ, однак людини вона не може заступити, бо й для виробу автоматів потрібні люди. Звичайно причиною недостачі робітної сили в Західній Німеччини є також великі втрати, що їх мала Німеччина в 2-ій світовій війні. Але від того часу вже виросло нове покоління; в нормальних обставинах воно могло б задовольнити потребу в робітній силі. Однак ні 10 мільйонів німців, виселених зі Сходу, ні мільйони втікачів із східньої зони не задовольнили ринку праці в Західній Німеччині. Очевидно, розмах індустріяльного розвитку цієї країни такий великий, що внутрішні сили не можуть настачити людей в потрібній кількості. З цієї причини чути в Німеччині голоси: загальмувати темп промислового розвитку. Але — як це зробити?

П. А.

СТАТУТ БЕРЛІНУ

У холодній війні Берлін, чи радше справа Берліну, має ключеве значення. Цей острів демократії серед комуністичного моря є ціллю безперервних атак совєтської політики і пропаґанди. В останніх місяцях і совєтський уряд і маріонетковий уряд Східньої Німеччини почали насаджувати думку, що Берлін є частиною окупаційної зони, яку приділено після другої світової війни Совєтському Союзові. Офіційна пресова й інформаційна служба Німецької Федеративної Республіки ще перед Паризькою Конференцією звернула увагу всього світу на ствердження большевиків, що Берлін лежить на території т. зв. Німецької Демократичної Республіки і тому, мовляв, повинен бути інтеґрований до цієї маріонеткової держави.

В „Ізвєстіях" совєтський експерт міжнародного права проф. Тункін, підтримуючи це становище совєтського уряду, навіть заявляв, що Берлін ніколи не становив окремої окупаційної зони, але був частиною совєтської окупаційної зони і лише мав окремий статут як осідок Спільної Контрольної Комісії окупаційних держав. Ця заява совєтського вченого є звичайною фальшивкою, бо Берлін, згідно з договором окупаційних держав, не був включений ні до якої окупаційної зони, але становив окрему зону.

У протоколі з 5-го вересня 1944 р., підписаному З'єдиненими Державами Америки, Великобританією і Совєтським Союзом, записано: „Німеччина, в кордонах з 31-го грудня 1937 року, поділяється для окупації на три зони, з яких кожна припадає одній із трьох великодержав, і на спеціяльну зону Берліну, що перебуватиме під спільною окупацією трьох великодержав". У другому параграфі цього протоколу вже точно сказано, що східня і середуща Німеччина буде окупована Совєтським Союзом, „за винятком Берліну, для якого встановлюється окремий порядок окупації".

Так само в протоколі про окупаційні зони Німеччини, підписаному чотирма державами (включно з Францією) 5-го червня 1945 року, у другому уступі сказано, що „зону Берліну окупують війська всіх чотирьох держав".

Проф. Тункін спирає свою тезу на лондонському протоколі з 12-го вересня 1944 року, в якому вживається вислови „окупаційні зони Німеччини" та „адміністрація Великого Берліну", і намагається доказати, що спеціяльний договір про Берлін мав лише адміністраційний характер і не заперечував факту, що Берлін включається у совєтську зону. Але міжнародні договори, в цьому випадку і Лондонський та Берлінський протоколи, мають суттєву важність, а в обох цих протоколах точно сказано, що Берлін має бути спільно „окупований", а не лише „адміністрований". Знаючи, що його теза — делікатно висловлюючись — натягування, професор Тункін намагається ввести й інші арґументи. Він стверджує, що вся комунікація: водна, суходільна і повітряна в районі Берліну знаходиться під контролею всіх чотирьох окупаційних держав, яка зосереджується в установі, що має назву Осередок Повітряної Безпеки в Берліні. Вся інша комунікація контролюється спільною командантурою, яку творять три військові командантури великодержав, від червня 1948-го р., коли то совєтський військовий командант вийшов із цієї командантури.

Також у договорі з 4 травня 1949 року, підписаному в Ню Йорку після совєтської бльокади, точно говориться про Берлін, як про окрему зону: „Всі обмеження, видані З'єдиненими Державами чи Совєтським Союзом відносно комунікації транспорту і торгівлі між Берліном і західніми зонами Німеччини, як теж між східньою зоною і західніми зонами, касується з днем 12-го травня 1949 року".

Правний статут Берліну точно означений у договорах про окупацію. Вся влада в Берліні, згідно з цими договорами, зосереджувалася в Об'єднаній Командантурі — установі, яку творили всі чотири окупаційні держави. Командантура знову ж відповідала перед Об'єднаною Контрольною Радою, яка порядкувала всією Німеччиною.

В рамах цих договорів може бути вирішувана при конференційному столі дальша доля Берліну.

З перспективи років дивно, що такі передбачливі політики, як Черчил, вирішуючи справу розподілу Німеччини на зони, не звернули уваги на те, що вихідною точкою для поділу повинна була бути столиця Німеччини — Берлін. Як же інакше виглядала б нині справа Німеччини, якби західні зони Німеччини починалися безпосередньо від Берліну і якби це місто мало безпосередній зв'язок із західнім світом.

Т.

ХВИЛЯ КОТИТЬСЯ...

Хвиля котиться,
Хвиля піниться,
Хвиля хлюпає
Між корінь.

А Десна моя
Аж проміниться
Лугом, нивою
В далечінь.

Хвиля котиться,
Хвиля піниться,
Грає іскрами
Голосна.

Щось в житті моїм
Переміниться,
Бо вже двадцять літ,
Бо весна.

Хвиля котиться,
Хвиля піниться,
Чайка падає
До води...

Хтось придивиться,
Хтось зустрінеться,
Розпита мене
Про сади.

Хвиля котиться,
Хвиля піниться,
Я іду собі
В степ одна...

Щось в житті моїм
Переміниться,
Бо вже двадцять літ,
Бо весна.

ВАРВАРА ГРИНЬКО

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Сити і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Микола Миленко

„УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР" М. К. САДОВСЬКОГО

(Спогад)

(8)

Вистава ще не скінчилась, ще треба було скласти один іспит. Це — дія друга, в якій виступає Хлестаков — О. Мар'яненко, що вважався найкращим нашим актором. Ця дія з Хлестаковим і Городничим була справжнім концертом. Настрій радости, який опанував нас, зробив своє діло, хвилювання зовсім зникло, жадного страху ніхто вже не відчував. З таким же успіхом відбулися і останні три дії.

Вистава скінчилася і задоволені глядачі, що нагороджували акторів після кожної дії гучними оплесками, багато разів викликали Садовського і всіх учасників-акторів, що кожного разу мусіли з'являтися на кону. Після такого успіху Садовський мав повне право заявити словами Гоголя: „Можна всі п'єси зробити знову свіжими, новими, цікавими для всіх від малого до великого, якщо зумієш їх поставити як слід на сцені". Поставою „Ревізора" М. Садовський це доказав.

У своїх спогадах М. Садовський пише, що виставлення „Ревізора" в перекладі на українську мову — це був той іспит, що його український театр повинен був скласти перед очима всієї публіки на право стати поруч не тільки російського театру, що так високо задирав свого носа, але всіх европейських театрів. Успіх вистави „Ревізора" так захопив публіку, що цю п'єсу прийшлося виставляти три рази на тиждень, і до кінця Великого Посту виставлено було її 46 разів. Це був рекорд для київських театрів. На слідуючий сезон „Ревізор" став постійною п'єсою в репертуарі перекладних комедій і драм.

Через два тижні я поїхав до російського театру Соловцева, до актора Кузнецова довідатись щодо його виступу у нас в ролі Хлестакова. А сказав він мені ось що: „Вертаю ваш цей примірник і прошу сказати Миколі Карповичу, що на превеликий жаль грати Хлестакова не можу. Я думав, що мені легко буде опанувати мову, а воно вийшло навпаки. А якби я, не опанувавши мови, взявся грати, то не був би я тоді Кузнецовим". Сказав це він, звичайно, по-російськи.

Вище я вже згадував, що популярність українського театру Садовського в Києві поширилась навіть серед тих кол публіки, які перед тим ніколи до цього театру не ходили. Це було київське панство, яке пхекало на міщан, дрібних урядовців та робітників і ніяк не хотіло сидіти поруч з ними в театрі. Так оце панство, знаючи, який успіх мають вистави „Ревізора", надумало використати одну з вистав на добродійну ціль. Ініціятиву в цій справі виявила філантропка, губернаторша графиня Ігнатьєва, яка тоді була головою Київського Комітету опіки над бідними. А щоб ще більше зацікавити публіку, вона рішила запросити відомого актора Мурського, який виступав у російськомі театрі Бергоньє, аби він зіграв на „хахлацьком язикє" в українськім театрі ролю Хлестакова. Садовському ніяк було відмовити губернаторші і він мусів на це погодитись.

Актор Мурський починав свою кар'єру, як і багато інших російських акторів, у малоросійській трупі. Українську мову знав він кепсько, але все ж таки грати відважився, бо йому добре заплатили. Повідомлений графинею Ігнатьєвою, на який день оголосити виставу, М. Садовський у порозумінні з Комітетом опіки випустив афішу, в якій було зазначено про участь у виставі російського актора Мурського. Кияни заґомоніли, на вулицях і по ресторанах тільки й говорилось про це. Публіка кинулась купувати квитки, але Ігнатьєва всі дорогі квитки забрала, а в касі лишила самі найдешевші, на балькон і ґалерію. В день вистави перед театром стояла поліція.

Читач запитає: як же грав ґастролер? Грав він добре, бо мав велику акторську техніку і довголітній сценічний досвід. Зате з мовою було у нього дуже зле. Він, властиво, не говорив, а патякав якимсь дивовижним малоросійським жарґоном. Тож після четвертої дії, в якій Хлестаков закінчує свою ролю, публіка привітала ґастролера дуже слабими оплесками, зате бурхливими оплесками нагороджений був Садовський.

Успіх „Ревізора" заохотив Садовського до поширення перекладного репертуару. Після того було ще виставлено такі перекладні п'єси: „Надія" Гаєрманса; „Міреле Єфрос"; „Зачароване коло" Л. Ридля; „Моральність пані Дульської" Габ. Запольської; „Тепленьке місце"; „Гавдеамус"; „Бог помсти"; „Стара шахта"; „Одруження" Гоголя; „Мед каштелянський"; „Забавка" — Шніцлера; „За океаном".

Російський театр Соловцева, не витримавши з нами конкуренції, всі ці п'єси зняв з свого репертуару. Пізніше виставляли ми ще „Мазепу" — Словацького; „Дні нашого життя"; „Сторінки минулого" В. А. О'Конор - Вілінської; „Молода кров" — В. Винниченка; „Осінь", „Танець життя" — О. Олеся; „Жах", „Казка старого млина" — Черкасенка; „Натуся" — Винниченка; „Крила" Старицької-Черняхівської. Але й цими п'єсами не вичерпується перекладний і оригінальний репертуар нашого театру.

М. Садовський зрозумів, що живитися самим лише побутовим і історично-романтичним репертуаром, як зброєю в боротьбі за національне визволення — замало.

**

Одним із ентузіястів нових форм театрального мистецтва був Лесь Курбас, який вступив до театру в 1915 році на місце І. Мар'яненка, кращого актора нашого колективу. Зараз після державного перевороту в Росії, коли розпочався рух на Україні, актори театру Садовського підняли питання про організацію всеукраїнської акторської спілки. Вибрано було організаційну раду, а далі і постійний комітет. Л. Курбас заявив М. Садовському, що він виступає з його театру і з гуртком аматорів організує свій „Молодий Театр".

Створення Л. Курбасом театру з репертуаром оригінальних українських і европейських п'єс, оформлюваних в експресіоністичному дусі, можна було лише привітати. На превеликий жаль, намічених гуртком аматорів Л. Курбаса вистав побачити мені не довелось. Нова українська влада зорганізувала Державний Український Драматичний Театр під режисерством Загарова і другий Державний Народний Український Театр під керуванням І. Мар'яненка, які підготовили цілий ряд нових вистав.

Осип Труш очолив Головну Управу ОПВБУ

Дітройт (І. Я.) — В днях 28 і 29 травня 1960 р. тут відбулися ювілейні Загальні Збори Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України (ОВБУ), II Конференція Однодумців Організації Українських Націоналістів закордоном (ООУНз) та публічні доповіді членів ЗП УГВР, ООУНз і ОПВБУ. Збори ОПВБУ проходили під проводом президії в складі: д-р П. Турула (Шикаго) — голова, д-р І. Янчишин (Дітройт) — заст., інж. М. Лібер (Ґері) — секретар, а доповідь про 10-ти літню діяльність ОПВБУ виголосив О. Труш. Загальні Збори вибрали нову Головну Управу в складі: О. Труш — голова, д-р Р. Борковський, 1-ий заст. д-р П. Турула — II заст., М. Михайлів — секретар, О. Мотиль — скарбник, Г. Бакуменко — член, д-р М. Прокоп — член, заступники: Д. Баглай, Б. Шараневич. Суд: мґр. О. Городиський, д-р І. Янчишин і А. Атановський. Контр. Комісія: інж. Б. Чайківський, Михайло Лебедь і М. Коротенський. Конференцію ООУНз вікрив голова орг. комісії Л. Татух, а проводила нею Президія в складі: д-р Р. Борковський (Нюарк) — голова, д-р В. Маркусь (Нотр Дейм) — заст., О. Ґереґа (Клівленд) і Б. Питель (Дітройт — секретарі. Звіти і проблемні доповіді виголосили: Р. Ільницький, інж. М. Галів, В. Демчук, д-р В. Маркусь, д-р Р. Борковський, Е. Стахів і мґр. Камінський. До нової управи Політичної Ради ООУНз ввійшли: ред. Р. Ільницький, д-р Р. Борковський, д-р В. Маркусь, інж. М. Галів, В. Демчук, мґр. А. Камінський, Е. Стахів та д-р П Турула. На Зборах і Конференції були заступлені делеґати з таких місцевостей: Ню Йорк, Нюарк, Филаделфія Бофало, Балтімор, Дітройт Шикаґо, Клівленд, і Ґері. Були теж приявні гості з Торонта. Публичні доповіді для громадянства Дітройту виголосили: д-р В. Маркусь „Нова національна політика СССР і Україна", мґр. А. Камінський „Соціяльна програма українського визвольного руху" і д-р М. Прокоп „Перспективи української визвольної справи". Публічними доповідями проводили мґр. М. Лабунька і О. Бойчук. Після доповідей відбувся бенкет, на якому виступив Микола Лебедь, генеральний секретар закордонних справ УГВР. Бенкетом проводив д-р І. Янчишин.

І. Я.

Джансон закликає вести виборчу кампанію „без внутрішньої війни"

Бінгемтон, Н. Й. — Провідник демократів в Сенаті сен. Линдон Б. Джансон, промовляючи на зборах повітової демократичної організації, закликав присутніх вести цьогорічну виборчу кампанію без „внутрішньої війни", якої хотів би совєтський прем'єр, який своїми заявами змагає порізнити демократів і републіканців. Джансон казав, що не сміє бути такого змагання між кандидатами, щоб вони виграли вибори, але принесли шкоду „країні". Сенатор Джансон заявив, що він прийняв би намінацію на кандидата на президента, хоч він сам працює в Сенаті і не розбивається на правиборах, як це інші кандидати роблять. На думку Джансона правибори не матимуть впливу на номінацію, бо не можуть кілька стейдів, які мають правибори, накинути свою волю всім 50 стейтам. Кампанія Хрущова об'єднає, а не порізнить, американців, гадає сенатор Джансон.

Ведуть слідство в справі нових ліків

Вашингтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур С. Флемінґ покликав до життя окрему комісію приватних науковців, яка має перевірити надужиття в Адміністрації Харчів і Ліків після того, як звільнено з директорства в цій адміністрації д-ра Генрі А. Велча, який діставав був великі дарунки від тих фірм, які продукують ліки та публікують про них похвальні реклямові повідомлення. Після примусової резиґнації д-ра Велча протитрестова підкомісія в Сенаті продовжує слідство в цій справі. Колишня директорка в Адміністрації Харчів і Ліків д-рка Барбара Мултон зізнала, що внаслідок недбайливої праці цієї адміністрації хворіли, а то й померли численні особи тому, що заживали недокладно перевірені ліки. Флемінґ просив Крайову Академію Наук, щоб визначила трьох науковців, які перевірили б працю цієї адміністрації, яка дозволяє на те, щоб нові ліки можна було продавати в аптеках. Флемінґ заявив, що впродовж двох місяців сподівається мати докладний звіт про цю справу. Сикретар Флемінґ видав зарядження, щоб не повторилося те, що сталося з д-ром Велчом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Свято Матері в Перт Амбою, Н. Дж.

Учасники і виконавці програми „Свята Матері" в Перт Амбою, Н. Дж.

Заходом 67-го Відділу СУА в Перт Амбой, Н. Дж., при співучасті членкинь і дітей влаштовано концерт в честь Матері 8 травня. Темою програми, яку підготувала п. Ковалюк було: Мати Божа, Мати - Україна і Мати -Українка. Живим образом, який репрезентував усі 3 матері, при гарно удекорованій сцені, відкрито цю імпрезу. Панна М. Федишин репрезентувала маму - Україну, п-ні Барлецька світську маму, а п-ні Карач виголосила відповідну деклямацію. Опісля дівчата з „Марійської Дружини" під керівництвом п. Грабара відспівали 2 пісні в честь Матері Божої а п-ні Л. Клячко продеклямувала вірш „Молитва". Відтак п-ні Грицай, голова 67-го Відділу СУА, виголосила вступне слово.

2-га частина програми, присвячена мамі - Україні почалися віршами „Три Матері", виконаним Ярославом Карачом і „Що на світ" — Романом Галушкою. Діточки під проводом пані Ковалюк відспівали пісню „Вже весна воскресла". Слідували деклямації маленьких дівчаток п-ва Васькових „Я маленька українка" і „Ми маленькі друзі", виконані Стефаном Барлецьким, а діточий хор знов проспівав пісню: „О Україно, о люба ненько". Пані Стек, рефератом на тему „Три Матері", закінчила другу частину концерту.

Третю частину, присвячену світській матері, відкрив Василь Стечак, виконуючи на фортепіяні дві пісні в честь матері. Чотири дівчинки, а саме Марійка Барлецька, Ганя Дзоба, Лінда Глива і Мельник виконали спільну деклямацію. Маленька Маруся Ковалюк заспівала пісню „Пишна, гожа", Сузі Левицька продеклямувала вірш „Моя нене найдорожча", а Таня Грицай „Привіт тобі, кохана нене". Старші дівчатка виконали рухові вправи до пісні „Мати доню колисала", а маленькі до пісні „Спи дитятко, спи." Слідували ще деклямації дітей: Віра Стек: „Мама", Лайкош „Ой яка ж бо ти, матусю" . . . Богдан Ковалюк: „Гей, заграйте гори" і Анна Савчак: „Квіточок дамо".

Закінчено програму українськими народними танками, які виконали наші найменші, і молодь, які провадить у нас пані Стечак і пан Галушка. Признання належиться нашій членкині п. Ковалюк, яка багато років посвячує час і труди для наших дітей в Перт Амбою. Хай ця маленька згадка за її безупинну працю, яку вона майже самостійно виконує, буде їй подякою від усіх українських матерей нашого міста.

Ф. Стек

Населення міста Ню Йорку зменшилося на 200,000 осіб

Ню Йорк. — Згідно із тимчасовими підсумками цьогорічного перепису, опублікованими востаннє переписним бюром ЗДА, населення міста Ню Йорку на протязі останніх десяти років зменшилося на понад 200,000 осіб. Під сучасну пору 5 громад, які входять в склад Ню Йорку, нараховують 7,650,000 осіб в той час, як в 1950 році кількість населення Ню Йорку виносила 7,891,957 душ. Найбільше населення втратив Мангеттен, бо аж 250,000. Зменшилася теж кількість населення Бронксу — на 50,000 і Ричмонду -на яких 30,000. Збільшилося тільки внаслідок будови нових мешкальних дільниць — видатно населення Квінсу: на яких 250,000 осіб. Більшість „втраченого" Ню Йорком населення переселилася в підміські околиці. Населення цілої нюйоркської метрополітальної области збільшилося із 12,911,904 осіб в 1950 році до 14,586,519 в цьому році.

Загальні Збори Співочого Т-ва „Кобзар" у Филаделфії

17-го травня відбулися у Филаделфії Загальні Збори Співочого Т-ва „Кобзар" в присутності великого числа членів. Президію Зборів очолював п. Марія Капій; членами президії були п. Анна Дражньовська і п. Кость Пастушак; секретарювала п. Теофіля Мельничук. Обширний і діловий звіт виголосив голова „Кобзаря", п. Юрій Гаврилів, стверджуючи як позитивне явище праці і росту „Козбара" велику скількість виступів хору на протязі останнього року і факт, що „Кобзар" здобув собі симпатії нашого громадянства Филаделфії. Особливо важливими були виступи „Кобзара", незвичайно вдалі, перед чисто неукраїнською, американською публікою, як напр. концерт у Мілвіл, Н. Дж., виступ на Фестівалю Міжнародного Інституту, на конвенції Кредитівок Пенсилвенії тощо.

Голова хору п. Гаврилів повідомив про дві новинки: проголошення ухвали Управи „Кобзара" активно зайнятися організацією та збіркою передплат на видання книжки д-ра Антона Рудницького п. н.: „Українська музика — історично-критичний огляд", яку Наукове Т-во ім. Шевченка погодилося видати. Загальні Збори прийняли цю новину з вдоволенням, зобов'язуючи всіх членів „Кобзара" працювати активно в справі уможливлення якнайскорішого видання цієї рідкої і потрібної книжки, першої в нас в останньому сороклітті історії української музики.

Другою цікавою новинкою була вістка про притягнення до праці в „Кобзарі" молоді з коледжів та з вищих гайскулів. Ініціятивна група кільканадцяти членів з-посеред цієї молоді вже почала проби над вивчанням „залізного" репертуару „Кобзара", й відбуває їх кожного понеділка під керівництвом д-ра Рудницького, якому помагає п. Галя Савчак.

Голова „Кобзара" п. Юрій Гаврилів запропонував висловити подяку мистецькому керівникові хору, д-рові Антону Рудницькому за його невсипущу й корисну працю; п-ні Роксоляні Герасимович, піяністці хору, за її обов'язковість і дбайливість та п-ні Марії Мурованій за ініціятиву і поміч у влаштуванні успішного концерту „Кобзара" в Мілвіл, Н. Дж. Ці пропозиції прийняли присутні гучними оплесками.

Після звітів скарбника п. Осипа Бережницького, Контрольної Комісії під проводом п. Осипа Филиповича та слова д-ра Рудницького про минулу й майбутню працю „Кобзара" та позитивні й неґативні риси в діяльності хору — почалася дискусія над зміною статута Т-ва, під час якої ухвалено зменшити число членів Управи до шести, а решту змін статуту доручено розглянути окремій комісії, на голову якої вибрано п. Василя Надраґу.

Опісля приступлено до вибору голови й нової Управи. Голова виборчої комісії п. Зенон Чайківський подав до відома Загальних Зборів, що п. Юрій Гаврилів — голова „Кобзара" напротязі останніх семи літ, на жаль, відмовився дальше продовжувати цю працю. Загальні Збори одноголосно прийняли внесок д-ра Рудницького висловити йому подяку і признання за його працю для „Кобзара". На внесок голови виборчої комісії п. Чайківського, на голову вибрано д-ра Мирослава Гнатюка, а на внесок д-ра Рудницького вибрано Управу в складі: п. Ірина Ільницька, пп. Олександер Левицький, д-р Антін Рудницький, Дмитро Сенюх, Дмитро Стулковський і Зенон Чайківський. До контрольної комісії: п. Юрій Гаврилів, п. Анна Дражньовська, та п. Осип Филипович; до товариського суду п. В. Жилавий, п. С. Гудь, п. А. Титла та п. І. Кіценюк.

Новому голові й новій управі „Кобзара", яка так розділила між собою окремі функції: голова — д-р Мирослав Гнатюк; мистецький керівник — д-р Антін Рудницький; місто-голова, секретар й пресовий референт — Ірина Ільницька; адміністратор — Дмитро Стулковський; скрабник — Олександер Левицький; імпрезовий референт — Зенон Чайківський; бібліотекар — Дмитро Сенюх, — слід побажати якнайкращих успіхів в праці хору „Кобзар", яким слушно гордиться українська громада Филаделфії. Треба сподіватися, що праця цього нашого передового хору й надалі служитиме розвиткові української культури, з окрема музично-хорового мистецтва так успішно, як це було досі.

І. І.

Українська Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149 2-а Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 10-го червня ц. р., у приміщенні Клюбу відбудеться авторський вечір О. Раня, відомого із своїх новель та есеїв. Автор читатиме розділ із нього найновішого твору п. н. „Сонящний чоловік між воскреслими". Початок о год. 8-ій веч.

З Рідного Краю наспіла сумна вістка, що

Іван Богдан ХРАПЛИВИЙ

довголітній учитель середньої школи в Коломиї, помер 5-го лютого 1960 р., на 65-му році життя.

Брат ЗИНОВІЙ з Родиною

Ст. Луїс, Мізурі

До всіх, кому дорога доля української дитини

Веселе сонечко з гори
Проміння шле у всі двори,
Прокинулась травичка.

Пташки радіють цій порі,
І любо стало дітворі,
Горять рум'янцем личка.

Та чи всій дітворі стане любо й весело? Чи всі діти зможуть радуватись благословенним даром Божим — весною, сонечком, травичкою, співом пташок, холодочком лісу та річки, і всіми, всіми благодатями природи.

Та ні. Є гурток дітей, бідних залишинецьких дітей, які не можуть вповні втішатися цими всіми Божими дарами, а тільки здалеку їм приглядатися. Для них тверде, закурене, шутроване подвір'я баракового лягру, чи іншої оселі. Їх батьки не є спроможні вислати своїх діточок кудись на літню оселю, щоб гідно використати час вакацій для відпочинку та набрати свіжих сил до дальшої боротьби зі своєю долею-недолею.

Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії в тісній співпраці з Українськими Душпастирствами, за благословенням Архипастиря скитальців Архиєпископа Кир Івана Бучка вже три рази влаштовувало вакаційну оселю для тих направду невинних жертв скитальщини і задумує також і цього року дарувати дітям заслужений відпочинок і розраду.

Але чи фінансові спроможності дозволять на це? Покищо на цю ціль фондів майже не маємо. Тому, як і попередніми роками, звертаємось з гарячим проханням до наших земляків у вільному світі, допоможіть нам у цьому великому ділі. Навіть і при найменших пожертвах можемо зложити потрібний фонд для влаштування діточої вакаційної оселі.

Також і Вас, дорогі діточки, згуртованих у суботніх, чи недільних школах, просимо поотвирайте свої скарбони та зложені грошики жертвуйте своїм братчикам та сестричкам, які багато, багато бідніші за Вас.

Сподіваємося, що й наші громадяни тут в Австрії, яким доля всміхнулась і позволила їм краще зажити, як їхнім братам, не відмовляться на наш заклик і жертвують по своїй змозі.

Всі пожертви будемо проголошувати в нашому „Бюлетені".

Гроші з-поза границь Австрії просимо слати на адреси:

J. Dashkowskyj, — Salzburg, Austria, Bessarabierstrasse 69/8,

або

Ukrainische Zentralhilfsvereinigung in Oesterreich, — Salzburg, Hellbrunnerstrasse 18, Bar. 27/24.

Управа Українського Центрального Допомогового Об'єднання в Австрії.

ОЧЕВИДЦІ ОПОВІДАЮТЬ ПРО СУМНИЙ І ТРИВОЖНИЙ СТАН СЬОГОДНІШНЬОГО ЛЬВОВА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

тити зріст усяких церковних груп, які підпадають під вплив сект. З польських костелів відкрита катедра і костел св. Єлисавети, які обслуговують старші кадри польського населення Львова, яке ще там залишилося.

—А справи жидівські?

—У Львові тепер перебуває велика кількість жидів, в руках яких знаходиться майже весь промисел і торгівля. Подати кількість жидівського населення у Львові годі, бо багато з них при переписах людности подають себе за українців, хоч користуються російською мовою. В результаті виринає така аномалія, що статистика покаже значну кількість українського населення Львова, але українську мову чути пропорційно мало.

—А як з совєтським переслідуванням жидів, про що так багато пише західня преса?

—У Львові я про це нічого не чував. В кожному разі, жидівське населення почуває себе куди певніше, ніж українське. Урядовці, а навіть партійці ходять явно до божниць, і ніхто їх за те не переслідує.

—Чи існує якась різниця в порівнанні з попередніми роками, маємо на увазі так звану „відлигу"?

—Існує, до деякої міри. Терор проти українців такий самий, як був, для застрашення населення постійно відбуваються показові політичні процеси, але немає вже масових вивозів. Українці все ще живуть у нервово-напруженому стані перменентного страху і уважають на кожне сказане слово. Багато боїться мати будь-які зв'язки з родиною закордоном, навіть тоді, коли б могли отримати якусь допомогу пакетами. Багато тих, яких звільнено з концентраційних таборів або примусового виселення, приїжджає на Західню Україну, але знаходить усе так обставлене совєтським апаратом, що для них зовсім немає ні місця, ні праці, щоб залишитися на рідній землі. Побувши деякий час у рідних сторонах і переконавшись, що вони елемент небажаний, вони з жалем вертаються на Сибір чи до Казахстану.

—Що знає населення Львова про еміґрацію?

—Завдяки радіо українці в краю назагал досить знають про те, що діється на еміґрації. Інша справа, що багато її вчинків українці в краю уважають нерозважними, а то й шкідливими. Кожне роздрочування окупантів негайно відбивається на українському населенні в краю. Для краю незрозуміла внутрішня політична боротьба партій, що стоять на тій самій платформі, як теж релігійні антагонізми. Край думає, що це все роблять люди надто малого покрою, які не доросли до розуміння критичної ситуації.

—Що спеціяльно цікавить львов'ян у радіо?

—Позитивні факти з діяльности українських установ чи поодиноких людей. Але американське радіо українською мовою надто часто доводить українців до розпуки, і вони вважають, що воно ведене людьми, які на ситуації в Україні зовсім не визнаються. Окремі авдиції, ось як про способи консервування молока чи моделі авт, дають досить матеріялу для кпин з Америки й американців.

—З вашої розмови проникає багато песимістичних і критичних ноток. А все таки мусять бути й моменти позитивні, такі, які давали б надію на майбутнє.

—До позитивних моментів я б зачислив збільшення кадрів української освіченої молоді. Правда, ця молодь виховується так, щоб стати совєтськими патріотами, але я беру до уваги самий факт зросту інтелектуальних кадрів, тобто людей, які вміють мислити.

—А яке відношення тієї молоді до Заходу?

—Досить таки критичне. Спеціяльно американців уважають багатими наївняками, яких завжди обдурювано і призначення яких бути обдуреними Москвою і в майбутньому. Загальна думка така, що ідеологічно Захід не зумів висунути живих і атрактивних ідей — і тому проґрає. Одночасно молодь пропадає за американською модою, патефонними платівками і фільмами, тобто за зверхніми ознаками американської культури.

—Яка ситуація на українському селі?

—Побутові умови вже значно поправилися, ще кілька років тому податки були нестерпні. Колгоспник далі заробляє по 2 кілограми зерна і по 3 — 10 карб. за трудодень. Але держава вмовляє в нього, що колгосп — це його власність, тож колгоспники беруть це дослівно і переводять у практику відомим способом. Назагал уже в багатьох селах запроваджено електрику, автобусові сполучення і подекуди й асфальтові дороги. Тому, що коні стали колгоспною власністю, з автобусів користають усі. В результаті вони неймовірно переповнені, і треба зводити гомеричні бої за місце. Проте, комунікаційні удогіднення спричиняють й до русифікації українського села. Це слідно передусім на молоді, що вертається з війська та з колгоспної бюрократії, яка ще гірше як у панських економіях, пообсідала наші села.

— Які наслідки давнішої акції УПА?

— УПА тепер не активна, зрештою, в аспекті зміцнювання совєтських позицій на міжнародному терені, це зрозуміле. Молодь, яка сприяла підпіллю, побачивши, що цією справою Захід зовсім не цікавиться, а то й ставиться ворожо, (наприклад, у Львові знають, що редактор нюйоркського „Таймсу" Солцберґер називав українських партизанів бандитами), почала пристосовуватися до існуючої дійсности.

— Скажіть щось про побутові умови львівського населення та про ціни на товарі.

—Робітник заробляє в середньому 500 — 600 карб. на місяць. Щоб з цього прожити, він мусить також „організувати". Щойно приїхавши до Америки, я переконався як мало за працю отримує підсовєтський робітник. Американський робітник, що в середньому має 50—60 долярів на тиждень, може за тижневу платню одягнутися від стіп до голови. А у Львові пара черевиків коштує 150 карбованців, убрання — 1300, але лихої якости. Щоб мати краще, треба дістати або відкупить „відріз" матерії за яких 1200 карб., до того з 800 треба дати ще за пошиття. Щодо продуктів, що кіло масла коштує 30 карб., але звичайно коли є масло, то місяцями немає м'яса, і навпаки. Це одна з містерій совєтського ринку. Цитрину, скажім, не все можна дістати, як була то й платив і по 440 карб. за одну. У Львові, як і в інших містах СССР, процвітає торгівля продуктами з американських посилок. Будь-які грошові порівняння тут зовсім умовні. Наприклад, мешканцеві Львова оплачується дістати з Америки в листі дві хустки, куплені там за 4 доляри, заплатити при їх доставі 49 карб. мита (13 дол. за офіційним курсом виміни) і ще продати ті хустки з таким зиском, що з нього можна деякий час жити.

— Зате мешкання дешеві і лікарська опіка безкоштовна.

— Мешкання дешеві для тих, кому пощастило дістати наряд .Хто призначення на мешкання не має, живе, як Бог дав. Знаю одного емерита, який дістає 260 карб. місячної платні, але живе у піднаймі і платить 280 карб. місячно за одну кімнату, плюс майже стільки ж за газ і електрику. Щождо дармової медичної опіки, то без хабаря треба довгенько ждати черги.

— Як з львівськими театрами та мистецьким життям міста?

— Театр опери і балету та театр ім. Марії Заньковецької ставлять репертуар українською мовою, крім цього є й театри російські. В цирку при вул. Городецькій особливим успіхом користуються два гумористи — Шалабунька Шпонька, в скечах яких трапляються й актуальні нотки неможливі ще кілька років тому. Вони виступають і на телевізії і вони такі популярні, як у львівському довоєнному радіо Щепко і Тонько. Щодо мистецького життя, то ті виставки, які мені доводилося бачити, були крайно вбогі, повні замовлених аґітаційних творів. Назагал тут брак ентузіястичної мистецької атмосфери, що була притаманна мистецькому Львову у довоєнні і навіть воєнні роки. Про діяльність українських мистців на еміґрації і Київ і Львів знають.

— Так звані проґресисти з Америки й Канади їздять тепер на Україну і потім розповідають про її нечуваний розквіт. Скільки в цьому правди?

— Люди на Україні не є такі наївні, щоб не знати, що бельгійське Конґо також подвоїло чи потроїло свою продукцію в порівнянні з довоєнними роками. Так само розбудовується й Україна, але український нарід користає з цього найменше. Щождо проґресистів, то я зустрічав їх на Україні. Вони вже навчилися робити чудові інтереси, наприклад, привозять по 8 чи 10 убрань і випродують їх акторам або бюрократам за солені гроші. Одна наша проґресистка з Канади хвалилася мені перед своїм поворотом, що вона в Києві випродала все до останньої пари панчіх, але в Парижу за одну п'яту отриманої ціни купить усе нове.

— Що нарід думає про можливості війни?

— Війни всі бояться і ніхто її не хоче, але одночасно всі знають ,що будь-які зміни зможе принести тільки війна. З другого боку, совєтський уряд застрашує народні маси війною, бо йому потрібний час, щоб стравити те, що захопив під свою владу.

— Чи можете сказати нам якусь актуальну львівську анекдоту?

— Сказати можу, але всі вони такі малопристойні, що ніяка редакція в друк їх не пустить. Народна поезія процвітає, як ніколи, про саму хрущовську кукурудзу можна б зібрати окремий том коломийок. Тут народ на повний голос висловлює те, що думає про чужий і ненависний йому режим.

СССР — це „немов божевільний чоловік на Дикому Заході" — Брокер

Карлайл, Пенсилвенія. — Секретар армії Вілбер М. Брокер, промовляючи на закінченні шкільного року в Дікінсон коледжі, сказав, що „СССР у своїй міжнародній політиці не зважає на жадні закони і не визнає жадних моральних обмежень". Москва „немов той божевільний чоловік на Дикому Заході, який гуляв колись по безмежних просторах і загрожував вистріляти всіх людей зі спокійних мирних селищ". Супроти такого стану, казав секретар армії, ЗДА мусять зберегти свій непереможний дух, який не настрашиться навіть найбільшого комуністичного шантажу. ЗДА мусять затримати свою духову рівновагу навіть при тих всіх угодівських порадах, які деколи появляються, і навіть тоді, коли б дехто покинув ЗДА в їхніх змаганнях. Брокер виголосив свою промову ще перед тим, як Нікіта Хрущов погрожував, що збомбардує американські летунські бази за кордоном.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДІТРОЙТ, Міш. — Бр. св. Ів. Хрестителя, Відділ 292, повідомляє, що **Піврічні Збори** відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 1.30 по пол., в залі У. Н. Дому при 4655 Мартін вул. Тому, що є дуже важні справи до полагодження. Пригадується членам, що задекляровану пожертву на Колеґею св. Василія в Стемфорді, Конн., можна зложити на зборах, даймо по можности, але всі. В цьому році наш Відділ має приєднати 50 нових членів Зголошуйте своїх знайомих в члени товариства і УНСоюзу та подайте їх адреси. Тепер у нас є добрий організатор. На зборах буде роздача дивіденди. — П. Кізел, предс., П. Федик, секр., Т. Медвідь, кас., Д. Сулима, рек. секр.

ТОЛІДО, Огайо. — Бр. св. о. Николая, Відділ 167, повідомляє, що Збори цього місяця з браку галі, не відбудуться а слідуючі збори відбудуться 10. липня в часі і в місці як раньше. — Уряд.

НЮАРК, Н. Дж. — Тов. ім. М. Грушевського Відділ 219, повідомляє, що Збори відбудуться в суботу 11-го червня, о год. 7. веч., в церковній залі під ч. 675 Савт 19 вул. Кожний член повинен явитися на цих зборах і заплатити свою вкладку, а також довгуючі члени по 2 і по 3 місяці, мають вирівнати свої залеглості. Маємо важні справи до полагодження. — В. Ткач, предсідник.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Тов. „Мир", Відділ 324, повідомляє, що Звичайні Місячні Збори відбудуться в суботу 11-го червня, о год. 7-ій веч. Просимо прибути, вирівнати залеглі вкладки і полагодити біжучі справи. — С. Барабах, голова, І. Сеструк, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Управа Тов. Запорозької Січи, Відділ 325, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що **Піврічні** Збори відбудтуться в суботу 11. червня, о год. 8-ій веч., в залі УНДому під ч. 216-218 Гренд вул. Проситься членів прибути численно і вирівнати свої залеглості, а також маємо різні справи до полагодження, які були відложені з двох місячних зборів. Зголошуйте нових членів до Т-ва і УНС. — Іван Малик, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в суботу 11. червня в Нар. Домі 140 Друга Евня. Початок зборів о год. 7-ій веч. в залі ч. 25. Прохається членів прийти та відібрати свої чеки дивіденди, бо членам, що мешкають в Ню Йорку не будеться висилати чеків поштою. — Управа.

ТОМАСТОН, Конн. — Збори Тов. „Запорізька Січ", Відділ 421 відбудуться в суботу 11-го червня, о год. 8-ій веч. в Укр. Залі. Тому, що мають бути вирішені дуже важні справи, просимо всіх членів обов'язково прибути. — П. Москалюк, предс., Ю. Береза, сек., Ф. Саяк, касир.

ВІЛЛІМЕНТИК, Конн. Подається до відома членам387 Відділу, Т-ва „Любов" у Віллімектик, що від 21-го травня ц. р. секретар цього Відділу перепровадився на нову адресу:
Mr. Wasyl Olijnyk
48 Broad Street
Willimantic, Conn.

ПАЛМЕРТОН, Па. — Бр. св. о. Николая, Відділ 369, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 4-ій по пол., в церковній залі. Проситься членів вирівнати свої залеглості. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Т-во „Запорозька Січ", Відділ 251, повідомляє, що Збори відбудуться в неділю 12-го червня, в церковній залі при Вест 7-ій вул., зараз по вел. Службі Божій. Довгуючі члени повинні обов'язково вирівнати залеглі вкладки, щоб уникнути суспензи. Також проситься складати пожертви на Колеґію св. Василія у Стемфорді. — В. Козир, предс., Ф. Венько, кас., Я. Кравчук, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Бр. св. Василія Великого, Відділ 364, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12. червня, о год. 2-ій по пол., в УНДомі 3161 Іст 93 Стр. Пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглості. На зборах буде роздача дивіденд. — Управа.

КЕМПБЕЛ, Огайо. — Т-во Сокіл, Відділ 218, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12 червня, о год. 2-ій по пол., в УНДомі при 165 Гордон вул. Проситься прибути численно. — С. Бурий, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Тов. Сокіл, Відділ 336, повідомляє, що Збори відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 1-ій по пол., в залі УНДомі. Просимо всіх членів прийти на збори, заплатити свою вкладку і привести своїх знайомих як нових членів для нашого товариства і УНСоюзу. — Г. Степанек, предс., Г. Кісіль, фін. секр., Т. Кальмук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Тов. ім. І. Франка, Відділ 334, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12 червня, о год. 1-ій по пол., в Укр. Домі, при 14 вул., в тій самій залі, де завсіди. Проситься всіх членів численно прибути і вирівнати свої залеглості. — Н. Задирецький, предс., С. Бохонок, касир., Г. Демкович, рек. секр.

ОЛІСН, Н. Й. — Т-во „Запорожська Січ", Відділ 363, повідомляє, що **Піврічні Збори** відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 2-ій по пол.,в домі Брук вул. Проситься членство обов'язково прибути, бо маємо важні справи до рішення. — О. Іванців, предс., М. Луцишин, касир, Д. Базів, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці Відділ 36, повідомляє, що Збори відбутудься в неділю 12-го червня, о год. 4.30 по пол., в залі церковній під ч. 305 Гудсон Евню. Просимо членкинь прийти на означений час. — Е. Ґерула, предс., К. Ярославська, касир, С. Гунька, секр.

КЛІФТОН, Н. Дж. — Тов. Укр. Січ, Відділ 182, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12 червня, о год. 2-ій по пол., в залі парафіяльній при 45-47 Говп Евню, Пасейк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівнати свої вкладки, як теж не затягати довгу і на наражати себе на суспензу. — Уряд.

МЕНВІЛ, Н. Дж. — Тов. ім. Т. Шевченка, Відділ 349, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12-го червня о год. 3-ій по пол., в домі Ветеранів при Вашинґтон вул. Проситься всіх членів обов'язково прибути. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Тов. „Єдність", Відділ 163, повідомляє, що Збори відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 1-ій по пол. в домі Горожан 847 Н. Френклін Стр. Пригадується всім довгуючим членам щоб вирівнали свої вкладки найдальше до 20-го червня ц. р. Ці члени, котрі були суспендовані минулого місяця, просимо вплатити свої довги, щоб можна було цьоог місяця прийняти знова. — І. Дуда, предс., С. Филик, фін. секр., В. Хромяк, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Любов", Відділ 45, повідомляє, що Збори відбудуться в неділю 12-го червня. Просимо всіх членів прийти численно, а особливо довгуючі члени, щоб вирівнали свої вкладки і не наралізились на суспензу. — Т. Малик, предс., А. Гарасим, Касир, М. Сеник, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Бр. св. апп. Петра і Павла, Відділ 102 відбудуться в неділю 12-го червня, зараз по другій Службі Божій в залі церковній 2280 В. 7 вул. — М. Малеський, предс., С. Косик, касир, М. Бобечко, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — **Піврічні Збори** Укр. Нар. Дому, 316 Відділ, відбудуться в четвер 10-го червня, о год. 8-ій веч. На порядку нарад: піврічні звіти Контрольної Комісії, справи перебудови домівки і інші важливі справи. Присутність усіх членів побажана. Довгуючих членів взиваємо негайно вирівнати всі свої залеглости. — Урлд.

СЕНТРАЛ ФОЛЛС, Р. Ай. — Тов. Ів. Франка, Відділ 93 повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12-го червня, о год. 10 рано — також 10.30 відбудуться збори Укр. Амер. Клюбу. Проситься всіх членів обов'язково прибути й вирівнати залеглі вкладки. — М. Іваницький, секр.

АКРОН, Огайо. — Збори Відд. 295 відбудуться в неділю 19-го червня, о год. 1.30 по пол., в залі церковній 185 Абле Сстр. — М. Іваницук, предс., С. Мотрович, касир, В. Пулк, секр.

БАЛТІМОР, Мд. — Бр. Пресв. Тройці, Відділ 320, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю 12-го червня, о годині 1.30 по пол., в Укр. Гор. Клюбі 3101 О'Доннел Стр. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівнати свої залеглості. — Д. Пісецький, предс., І. Малко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори 69 Відділу Тов. Зоря, відбудуться в суботу 11-го червня, о год. 7.30 веч., в локалю І. Мартинця під ч. 309 Іст, 14-та вул. Проситься всіх членів явитися точно. — М. Дворян, предс., І. Різник, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Тов. ім. Б. Хмельницького, Відділ 133, повідомляє, що **Піврічні Збори** відбудуться в суботу 11 червня, о год. 8-ій веч., в залі Української Централі при 180 Вільям вул., Проситься усіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. На порядку: Вибір місто-предсідника і заступника секретаря і звіт Контрольної Комісії за півріччя. — В. Гвязда, предс., І. Андрійчин, секр.

ЛІНДЕН, Н. Дж. — Тов. ім. І. Франка, Відділ 306, повідомляє, що **Піврічні Збори** відбудуться в суботу 11-го червня, о годині 7.30 веч., в домі Стефана Берези 610 Ван Бюрен Евню. На порядку: звіт піврічний і інші важливі справи до вирішення. — С. Береза, предс., І. Ошуст, кас., А. Андріяців, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Тов. Зап. Січ, Відділ 371, відбудуться в пятницю 10-го червня, о год. 8-ій веч., в Січовій Залі. Прохається членів вирівнати свої вкладки. — І. Оверко, предс., П. Заблоцький, кас., Ю. Баранюк, секр.

Посмертні Згадки

Дмитро СКОРОХОДА, — довголітній член-фундатор УН-Дому, 316 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., помер, по довгій недузі 19-го травня 1960 р. Покійний народився 1883 р., в селі Конюшки, пов. Рогатин, Зах. Україна. До Товариства вступив 1916 р., де брав активну участь в праці аж до часу своєї недуги. Полишив у смутку брата Петра в Рочестері. Похорон відбувся 23-го травня ц. р., при численній участі Родини, Членів Т-ва, Приятелів, Знайомих та односельчан. — Вічна Йому Пам'ять!

Михайло ФАРИНЯК, — помер 17-го квітня 1960 року; та **Григорій ФАРИНЯК,** — помер 25-го квітня 1960 р. Обидва рідні брати, довголітні члени 147 Відд. УНСоюзу в Аллентавні, Па. Обидва були добрими, щирими та шанованими громадянами серед місцевого українського суспільства; взірцевими мужами та батьками в своїх родинах. Народились вони в селі Лімна, пов. Добромиль, Зах. Україна. До ЗДА прибули перед 50-ти роками. Михайло працював у індустрії, а Григорій був молочарем та був одним із основників місцевої церковної громади, як також кількакратним предсідником цієї парафії. Покійний Михайло полишив у смутку дружину Анну, 2 синів: Михайла та Івана, 5 доньок: Катерину, Софію, Анну, Юлію і Доротею, 2 невістки, 4 зятів та 15 внуків. Покійний Григорій полишив у смутку дружину Софію, 2 доньки: зам. Анну та Марію, 4 синів: Григорія, Івана, Володимира та Мирослава, 3 невістки, 1 зятя та 7 внуків. Аллентавнська громада глибоко відчуває втрату цих добрих і примірних людей та молить Всевишнього про винагороду вічного щастя. — Вічна Їм Пам'ять.

І. Заворський, секр.

ВАЛЕНТИНА СТАХУРА, членкиня 348 Відділу УНСоюзу в Йонґставн Огайо, померла дня 31-го травня 1960 по короткій і тяжкій недузі несподівано на атак серця. Покійна походила з міста Чернігова в Україні. Полишила в тяжкім горю мужа д-ра Романа Стахуру та сестру Евгенію Черкасенко. Похорон відбувся дня 4-го червня 1960. — Вічна Їй Пам'ять!

Марія Стахура, секр.

ТАРЗАН, ч. 4466, Знов Рімю.

Ваші люди захопили силою білу дівчину, — почав Тарзан, — і то на наказ Рімю!

Королева не потребувала дальшого слухання. — Вартові, — крикнула вона, — негайно приведіть Рімю!

А тим часом, на зборах змовників, Рімю показав свій цінний здобуток. — Дивіться добре... пильно вдивляйтеся в її королівську красу!